

Lunds kommuns program för ekologisk hållbar utveckling 2021–2030

Aktualiserad åååå-mm-dd

Beslutsinstans	Beslutsdatum	Giltighetstid	Diarienummer
Kommunfullmäktige	Välj beslutsdatum här	2021–2030	KS 2023/0751

Innehållsförteckning

Lunds kommuns program för ekologisk hållbar utveckling 2021–2030 (LundaEko)	2
Lunds policy för hållbar utveckling.....	2
Inledning	4
Programmets relation till policyn för hållbar utveckling.....	5
Läsanvisningar	6
Prioriterade områden	6
Mål och delmål.....	6
Ansvar	6
Rådighet	6
Prioriterade områden	7
Konsumtion och produktion	8
Miljö- och hälsofarliga ämnen.....	11
Klimat och energi	13
Boende och närmiljö	16
Biologisk mångfald och ekosystemtjänster.....	19
Yt- och grundvatten	22
Genomförande.....	24
Uppföljning, utvärdering och aktualisering.....	25
Kunskap, samverkan och innovation	25
Agenda 2030 och de svenska miljö kvalitetsmålen är grunden i Lunds miljöarbete	25

Lunds kommuns program för ekologisk hållbar utveckling 2021–2030 (LundaEko)

Lunds policy för hållbar utveckling

Denna policy tydliggör kommunkoncernens förhållningssätt till Agenda 2030 och de globala målen samt definierar Lunds principer för hållbar utveckling. Policyn är en vägledning i förverkligandet av kommunens vision "Lund skapar framtiden med kunskap, innovation och öppenhet". Policyn antogs av kommunfullmäktige 2020-08-27.

- Lunds kommun är ledande inom hållbar utveckling
- Kommunkoncernen arbetar med ständiga förbättringar och utvecklar hållbarhetsarbetet med hög kunskapsnivå
- Kommunkoncernen arbetar innovativt, målinriktat och systematiskt för en hållbar utveckling
- Kommunkoncernen samverkar aktivt med andra offentliga aktörer, lärosäten, näringslivet och civilsamhället för att utveckla det hållbara samhället
- Kommunkoncernen arbetar transparent och kommunicerar såväl internt som externt för att engagera medborgare och medarbetare i Lunds kommun

Policyn konkretiseras i kommunens program och planer som exempelvis Lunds kommuns program för social hållbarhet och Lunds kommuns program för ekologisk hållbarhet. Varje nämnd och styrelse har ansvar att implementera policyn och dess program samt ha god kännedom om och uppfylla lagar och andra relevanta krav inom hållbarhetsområdet. Arbetet för hållbar utveckling utgår ifrån Brundtlandkommissionens definition att:

"Hållbar utveckling är en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov."

En hållbar utveckling inom kommunkoncernen omfattar tre dimensioner: ekologisk, social och ekonomisk, vilka utgör varandras förutsättningar.

- **Ett ekologiskt hållbart Lund** syftar till att skapa ett resurseffektivt samhälle där ekosystemen och dess funktioner långsiktigt bibehålls och planetens gränser inte överstigs.
- **Ett socialt hållbart Lund** syftar till att skapa jämlika livsvillkor och förverkliga mänskliga rättigheter för alla som bor och verkar i Lund – Ett Lund för alla.
- **Ett ekonomiskt hållbart Lund** syftar till att skapa ett samhälle där de ekonomiska resurserna används på ett sätt som främjar ekologisk och social hållbarhet, där företagsklimatet är gott och där invånarnas ekonomiska välfärd främjas.

Inledning

Lunds kommun har ambitiösa mål för arbetet med hållbar utveckling. Lunds kommuns program för ekologisk hållbar utveckling 2021–2030 (LundaEko) utgör tillsammans med Lunds kommuns program för social hållbarhet 2020–2030 och Näringslivsprogram för Lunds kommun 2022–2030 kommunens övergripande styrning för ett systematiskt hållbarhetsarbete.

LundaEko är ett kommunövergripande styrdokument som svarar på frågan vad som ska uppnås, anger en gemensam riktning för arbetet och lägger fast de långsiktiga prioriteringarna. Programmet förverkligar och konkretiserar kommunens vision "Lund skapar framtiden med kunskap, innovation och öppenhet".

LundaEko syftar till att skapa ett resurseffektivt samhälle där ekosystemen och dess funktioner långsiktigt bibehålls och planetens gränser inte överskrids. Inom kommunkoncernen är miljöledning och kommunikation två viktiga stödprocesser för att uppnå målen i LundaEko (sidan 24). Att kommunicera miljöarbetet samt engagera medborgare, förtroendevalda samt andra aktörer i samhället såsom näringsliv och lärosäten till samverkan, dialog och innovation är en förutsättning för att nå många mål och delmål.

LundaEko omfattar både den kommunala organisationen och Lund som geografiskt område och bygger på Agenda 2030 och Sveriges miljö kvalitetsmål (sidan 26–27). Sveriges miljö kvalitetsmål hanterar den miljömässiga dimensionen i Agenda 2030. Att vi når dessa miljömål är därför avgörande för genomförandet av Agenda 2030 i Sverige. Miljö kvalitetsmålen är satta utifrån ett nationellt perspektiv och erbjuder en tydlig struktur för och konkretiserar miljöarbetet på nationell, regional och lokal nivå. Av de tre dimensionerna i Agenda 2030 är Sverige idag längst ifrån att nå målen för miljödimensionen. En god livsmiljö och tillgång till naturresurser samt fungerande ekosystem är grundläggande förutsättningar för att nå hållbarhet inom övriga dimensioner.

LundaEko gäller för åren 2021–2030. Programmets måluppfyllnad redovisas i en årlig hållbarhetsredovisning och programmet kommer under perioden att utvärderas och aktualiseras.

Programmets relation till policyn för hållbar utveckling

Policyn för hållbar utveckling i Lund, antagen av kommunfullmäktige 2020-08-27, tydliggör Lunds kommuns förhållningssätt och principer för arbetet med Agenda 2030. Den förenar också LundaEko 2021–2030 med Lunds kommuns program för social hållbarhet 2020–2030 och Näringslivsprogram för Lunds kommun 2022–2030. Principerna genomsyrar och utgör en grundförutsättning för LundaEkos prioriterade områden (figur 1).

Figur 1. Lunds policy för hållbar utveckling genomsyrar Lunds arbete för ekologisk hållbar utveckling.

Läsanvisningar

Prioriterade områden

LundaEko har sex prioriterade områden. Varje område innehåller en introduktionstext, mål och delmål. För varje delmål anges ansvarig nämnd samt kommunala bolag och förbund som kommunen behöver samverka med för att nå delmålet.

Mål och delmål

Inom varje prioriterat område finns ett mål. Målet är övergripande och vänder sig till kommunorganisationen samt till alla som bor och verkar i kommunen. Under de övergripande målen finns delmål som utgör prioriteringar för att uppnå det övergripande målet. Delmålen har 2030 som målar om inget annat anges.

Ansvar

Kommunstyrelsen har det kommunövergripande ansvaret för att samordna genomförande och uppföljning av LundaEko. För respektive delmål i programmet anges vilka nämnder som är ansvariga för arbetet med att uppnå delmålet. Angiven nämnd ska ta fram och genomföra åtgärder inom ramen för sin verksamhet, delta i det kommungemensamma arbetet samt årligen rapportera sitt genomförda arbete i kommunens IT-ledningsstöd.

Kommunens reglemente utgör en viktig grund för nämndernas ansvarsfördelning. För alla delmål anges minst en huvudansvarig nämnd som samordnar arbetet för måluppfyllelse. Övriga som anges som ansvariga för att nå delmålet ska bidra till arbetet inom eget ansvarsområde. Huvudansvarig nämnd ska också koordinera samverkan med de kommunala bolag eller kommunförbund som nämns i respektive delmål.

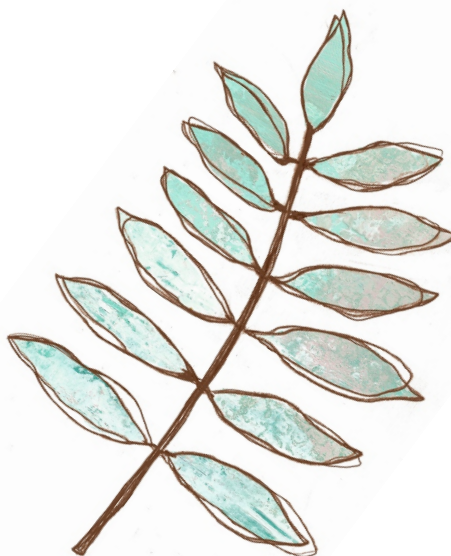
Rådighet

Lunds kommunkoncern har olika grad av rådighet för att kunna nå målen inom ramen för LundaEko. Grad av rådighet kan likställas med vikten av att samverka med andra samhällsaktörer för att bidra till måluppfyllelse. I LundaEko visualiseras det genom två olika symboler i anslutning till delmålen:

Tillsammans	Kommunkoncernen
För att nå målet behöver flera samhällsaktörer agera. Det kan röra sig om invånare, företag och andra organisationer med säte eller påverkan i Lunds kommun.	För att nå målet behöver kommunens egna verksamheter och bolag driva utvecklingen. Kommunen har direkt rådighet i relation till målet.
	

Prioriterade områden

1. Konsumtion och produktion
2. Miljö- och hälsofarliga ämnen
3. Klimat och energi
4. Boende och närmiljö
5. Biologisk mångfald och ekosystemtjänster
6. Yt- och grundvatten

Konsumtion och produktion

År 2030 konsumeras och produceras det mer cirkulärt i Lunds kommun. Det ska vara lätt att göra rätt.

Planetens resurser nyttjas inte på ett ansvarsfullt sätt idag. Konsumtionen av varor och tjänster står för ungefär hälften av utsläppen av växthusgaser. För att uppnå hållbar utveckling krävs att vi utgår från planetens och ekosystemens kapacitet. Vi behöver ändra hur vi producerar och konsumerar varor och resurser.

Samhället behöver en ekonomi som bygger på kretslopp – en cirkulär ekonomi där cirkulära flöden tar hänsyn till hela livscykel. Det behövs produktdesign som tar större miljöhänsyn, nya företags- och marknadsmodeller och nya finansieringsmetoder. Avfall behöver förebyggas eller kunna omvandlas till resurser. Nya konsumtionsbeteenden som ger ekonomisk tillväxt och positiv miljöpåverkan ska uppmuntras. För att uppnå en sådan förändring kommer ökad kunskap och kontinuerligt lärande vara avgörande. Hållbar konsumtion och produktion innebär även ett globalt perspektiv där kopplingen till Agenda 2030 blir tydlig. Även nationell lagstiftning behöver utvecklas.

Hållbara livsmedel, hållbar livsmedelsproduktion och långsiktig livsmedelsförsörjning är viktiga aspekter inom ekologisk hållbarhet. Inte minst för Lunds kommun som har bland de bördigaste åkermarkerna i Sverige och i världen. Åkermarken brukas intensivt och produktionen har blivit effektivare. Samtidigt har förutsättningarna försämrats för markens bördighet och bevarandet av arter, naturtyper och kulturmiljöer som gynnas av ett öppet och variationsrikt odlingslandskap har fått stå tillbaka. Läckage av näringsämnen och rester av bekämpningsmedel från dem som lever och verkar i kommunen utgör därtill stora utmaningar. För att hitta lösningar krävs ökat samarbete lokalt och regionalt samt ett mer balanserat och tvärsektorielt tänkande.

Områdets koppling till globala och nationella mål

Agenda 2030			Miljökvalitetsmål		
					
					

Delmål	Ansvar	Rådighet
<p>1.1 Grön ekonomi Lunds kommun ska fortsatt satsa på gröna investeringar och bevaka att kommunens tillväxt inte leder till negativ miljöpåverkan. Kommunen ska i sin kapitalförvaltning ligga i framkant på miljöområdet.</p>	<p>Huvudansvar: Kommunstyrelsen Ansvar: Byggnadsnämnden Servicenämnden Tekniska nämnden I samverkan med: Kraftringen AB LKF AB LKP AB VA SYD</p>	<p>Tillsammans</p>
<p>1.2 Upphandling och inköp Vid alla upphandlingar och inköp av varor och tjänster ska kommunen ställa relevanta miljökrav. Andelen upphandlingar med höga miljökrav ska kontinuerligt öka och miljökrav i upphandlingar ska följas upp. Alla inköp ska föregås av en behovsanalys.</p> <p><i>Höga upphandlingskrav innebär krav enligt Upphandlingsmyndighetens avancerade- och spjutspetsnivå eller likvärdiga.</i></p>	<p>Huvudansvar: Kommunstyrelsen Ansvar: Alla nämnder</p>	<p>Kommunen</p>
<p>1.3 Utsläpp från konsumtion Hushållens konsumtionsbaserade utsläpp av växthusgaser per invånare ska halveras till 2030 jämfört med 2020. De kommunala nämnderna får stå för max 0,3 ton växthusgaser per invånare 2030. År 2050 ska de konsumtionsbaserade utsläppen vara max ett ton per person i enlighet med parisavtalet.</p> <p><i>Hushållens konsumtion gav upphov till 6 ton koldioxidekvivalenter per person 2020</i></p>	<p>Huvudansvar: Kommunstyrelsen Ansvar: Alla nämnder I samverkan med: Kraftringen AB LKF AB LKP AB Visit Lund</p>	<p>Tillsammans</p>
<p>1.4 Livsmedel och matsvinn I Lunds kommun ska samtliga livsmedel ha minsta möjliga negativa klimat- och miljöpåverkan. Matsvinnet ska årligen minska så att det år 2030 är minst en tredjedel lägre än 2020. Den nationella livsmedelsstrategin ska vara vägledande. Minst 60 procent av maten ska vara producerad i Sverige och ekologisk.</p> <p><i>Matsvinnet för kommunorganisationen var 49 gram per ätande år 2020, gäller tallrikssvinn och serveringssvinn inom Servicenämndens verksamhet.</i></p>	<p>Huvudansvar: Kommunstyrelsen Servicenämnden Ansvar: Alla nämnder</p>	<p>Kommunen</p>

Delmål	Ansvar	Rådighet
<p>1.5 Livsmedelsproduktion och jordbruksmetoder Livsmedelsproduktionen i Lunds kommun ska vara hållbar, motståndskraftig och bidra till en långsiktig livsmedelsförsörjning samt upprätthållande av ekosystem, mark och jordkvalité.</p> <p><i>FAO (Food and Agriculture Organization of the United Nations) (2014) definierar hållbart jordbruk till att naturresurserna förvaltas och bevaras och att teknik och institutioner utformas så att människans behov tillfredsställs nu och för framtida generationer. FAO anger att en hållbar utveckling "bevarar mark-, vatten-, växt-, och djurresurser, inte orsakar miljöförstöring och är tekniskt lämplig, ekonomiskt möjlig och socialt accepterad.</i></p>	Huvudansvar: Kommunstyrelsen Ansvar: Byggnadsnämnden Miljönämnden Tekniska nämnden	Tillsammans
<p>1.6 Näringsliv och affärsmodeller Lunds kommunkoncern ska möjliggöra och förenkla etablering av affärsmodeller, varor och tjänster som är cirkulära samt miljö- och klimatsmarta.</p>	Huvudansvar: Kommunstyrelsen Ansvar: Alla nämnder I samverkan med: Kraftringen AB LKF AB LKP AB Visit Lund	Tillsammans
<p>1.7 Avfall och återbruk I Lunds kommun ska mängden verksamhetsavfall och kommunalt avfall minska markant. Mängden kommunalt avfall ska jämfört med år 2013 minska med minst 35 procent per invånare. Återbruk ska främjas.</p> <p><i>Kommunalt avfall är det avfall kommunen har transportmonopol på.</i></p>	Huvudansvar: Renhållningsstyrelsen Ansvar: Alla nämnder I samverkan med: LKF AB SYSAV Visit Lund	Tillsammans
<p>1.8 Kunskap om hållbarhet Lunds kommun ska ha hög kunskapsnivå och handlingsberedskap inom ekologisk hållbar utveckling. Kunskap om ekologisk hållbarhet ska spridas och vara lättillgänglig och målgruppsanpassad.</p>	Huvudansvar: Kommunstyrelsen Ansvar: Alla nämnder I samverkan med: Kraftringen, LKF AB, LKP AB, Visit Lund	Kommunen

Miljö- och hälsofarliga ämnen

År 2030 påverkas Lunds kommuns invånare och miljön minimalt av miljö- och hälsofarliga ämnen.

Med miljö- och hälsofarliga ämnen menas: utfasningsämnen, prioriterade riskminskningsämnen, SVHC-ämnen och ämnen som finns uppförda på SIN-listan som hormonstörande. Kemikalieinspektionen delar in kemiska ämnen i utfasningsämnen och prioriterade riskminskningsämnen utifrån ämnens egenskaper. Utfasningsämnen är ämnen med egenskaper som till exempel cancerogena, mutagena eller reproduktionstoxiska. Prioriterade riskminskningsämnen har också allvarliga egenskaper, till exempel allergiframkallande.

Miljö- och hälsofarliga ämnen finns i stort sett i allting i vardagen – i mat, kläder, möbler, byggmaterial, elektronik, hygienprodukter och leksaker. Kemiska ämnen har bidragit till en ökad välfärd men en del har också orsakat allvarliga skador på människa och miljö. Osäkerheten är stor kring vad som händer när olika ämnen blandas i människors kroppar och vilken skada de orsakar längre fram i livet. Forskning visar på allt starkare samband mellan olika folksjukdomar och påverkan från kemikalier som vi utsätts för i låga doser under lång tid. Ett problem som uppmärksammats mycket de senaste åren är mikroplaster. Mikroplasterna kommer bland annat från väg- och däckslitage, men även från tvätt av syntetfiber och som ingrediens i olika hygienprodukter. Mikroplast innehåller olika kemikalier samt absorberar dessutom andra miljö- och hälsoskadliga ämnen och fungerar som en bärare av dessa. Med tiden bryts plasten också ner till ännu mindre partiklar – nanoplast.

Eftersom barns och ungdomars kroppar inte är färdigutvecklade är de extra känsliga för att utsättas för miljö- och hälsofarliga ämnen och måste prioriteras. Genom arbete i Lunds förskolor och skolor, lokaler för fritidsaktiviteter, vid byggande, upphandling och inköp kan kommunkoncernen arbeta med åtgärder för att minska exponeringen för miljö- och hälsofarliga ämnen.

Områdets koppling till globala och nationella mål

Agenda 2030	Miljökvalitetsmål
 3 GOD HÄLSA OCH VÄLBEFINNANDE	
 6 RENT VATTEN OCH SANITET FÖR ALLA	
 8 ANSTÄNDIGA ARBETSVILLKOR OCH EKONOMISK TILLVÄXT	
 11 HÅLLBARA STÄDER OCH SAMHÄLLEN	
 12 RESPONSIBLE CONSUMPTION AND PRODUCTION	
 14 HAV OCH MARINA RESURSER	

Delmål	Ansvar	Rådighet
<p>2.1 Kommunens verksamheter Förekomsten av miljö- och hälsofarliga ämnen i alla verksamheter i kommunkoncernen ska minimeras.</p>	<p>Huvudansvar: Miljönämnden Ansvar: Alla nämnder I samverkan med: Krafringen AB LKF AB LKP AB Visit Lund</p>	<p>Kommunen</p>
<p>2.2 Byggnader, vägar och anläggning Utsläpp och användning av miljö- och hälsofarliga ämnen, inklusive plastpartiklar, ska minimeras från byggnader, vägar och anläggningar i Lunds kommun.</p> <p><i>Utsläpp innefattar både emission och urlakning av miljö- och hälsofarliga ämnen. Plastpartiklar innefattar alla typer av plastpartiklar från nano- till makroplast.</i></p>	<p>Huvudansvar: Kommunstyrelsen Barn och skolnämnden, Kultur och fritidsnämnden, Miljönämnden, Renhållningsstyrelsen, Servicenämnden, Tekniska nämnden Utbildningsnämnden I samverkan med: LKF AB LKP AB VA SYD</p>	<p>Tillsammans</p>
<p>2.3 Förorenade områden Till 2030 ska tillsyn av minst 25 procent av alla områden med mycket stor risk eller stor risk för människors hälsa (riskklass 1 och 2) ha inletts. Senast år 2050 ska alla områden i riskklass 1 och 2 vara åtgärdade.</p>	<p>Huvudansvar: Miljönämnden Ansvar: Byggnadsnämnden Kommunstyrelsen Servicenämnden Tekniska nämnden</p>	<p>Tillsammans</p>

Klimat och energi

År 2030 är Lund en klimatneutral och fossilbränslefri kommun som är anpassad till ett klimat i förändring.

Med klimatneutralitet är vår utgångspunkt det geografiska området Lunds kommun. De territoriella utsläppen av växthusgaser ska minimeras. Fossila bränslen ska fasas ut och övriga utsläpp minimeras. Återstående utsläpp hanteras med kolsänkor inom kommunens gränser. Lunds kommun använder sig inte av kompensation utanför kommunens gränser.

Halten av växthusgaser i atmosfären ska enligt FN:s ramkonvention för klimatförändringar stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatet inte leder till negativa konsekvenser. Målet ska uppnås på ett sådant sätt att den biologiska mångfalden bevaras, livsmedelsproduktion säkerställs och andra mål för hållbar utveckling inte äventyras.

Kommunen har tagit fram en växthusgasbudget för att få stöd i hur fort utsläppen från kommunen som geografiskt område måste minska för att ligga i linje med Parisavtalet. För att hålla den takt som krävs är det tydligt att utsläppen från trafiken, som idag står för mer än hälften av utsläppen, måste minska fort och att utfasningen av fossila drivmedel måste påskyndas. Det är också tydligt att den femtedel av utsläppen som kommer från jordbruket är svåra att minska i den omfattning som krävs utan att äventyra livsmedelsförsörjningen. Därför behöver aktörer inom Lunds kommun arbeta för ett ökat kolförråd i mark och vegetation genom att skapa kolsänkor.

Hur klimatet i Lund kommer att utvecklas till slutet av seklet beror mycket på hur framgångsrik begränsningen av de globala utsläppen av växthusgaser blir. Även om växthusgasutsläppen minskar väsentligt, så är klimatet redan påverkat med tydliga effekter som följd. Klimatanpassning innebär att anpassa samhället till pågående klimatförändringar och minska risken för negativa konsekvenser. Enligt klimatscenarier som tagits fram av SMHI kan årsmedeltemperaturen i Skåne öka med upp emot fem grader till år 2100. Årsmedelnederbörden och antalet tillfällen med extrem nederbörd förväntas öka, liksom frekvensen av värmeböljor. Detta kan bland annat leda till översvämningar, torka, ras, skred och bränder med betydande konsekvenser för ekonomi och hälsa.

Områdets koppling till globala och nationella mål

Agenda 2030			Miljö kvalitetsmål		
					
					

Delmål	Ansvar	Rådighet
<p>3.1 Utsläpp av växthusgaser Utsläppen av växthusgaser i Lunds kommun ska, jämfört med 2010, minska med minst 65 procent till 2025 och med minst 80 procent till 2030. 2045 ska kommunen vara klimatpositiv och utsläppen nära noll.</p> <p><i>Omfattar växthusgaserna koldioxid, metan, lustgas och fluorerade växthusgaser</i></p>	<p>Huvudansvar: Kommunstyrelsen Ansvar: Alla nämnder I samverkan med: Kraftringen AB LKF AB LKP AB Visit Lund</p>	<p>Tillsammans</p>
<p>3.2 Transporter Utsläppen av växthusgaser från transportsektorn ska minska med minst 90 procent mellan 2010 och 2030.</p>	<p>Huvudansvar: Kommunstyrelsen Ansvar: Alla nämnder I samverkan med: Kraftringen AB LKF AB LKP AB Visit Lund</p>	<p>Tillsammans</p>
<p>3.3 Kolinlagring Kolinlagring inom Lunds kommun ska öka minst 40 000 ton mellan 2021–2030. Kommunkoncernen ska verka för infångning av koldioxid.</p> <p><i>Kolinlagring kan göras i mark och vegetation. Infångad koldioxid kan lagras i berggrund även utanför kommungränsen.</i></p>	<p>Huvudansvar: Kommunstyrelsen Ansvar: Byggnadsnämnden Servicenämnden Tekniska nämnden I samverkan med: Kraftringen AB LKF AB SYSAV VA SYD</p>	<p>Tillsammans</p>
<p>3.4 Energieffektivisering Energianvändningen ska minska med minst 15 procent mellan 2015 och 2030 inom Lunds kommun.</p> <p><i>Målet gäller både slutanvändning och primärenergianvändning.</i></p>	<p>Huvudansvar: Kommunstyrelsen Ansvar: Alla nämnder I samverkan med: Kraftringen LKF AB LKP AB Visit Lund</p>	<p>Tillsammans</p>

Delmål	Ansvar	Rådighet
<p>3.5 Förnybar energi Den lokala produktionen av förnybar el, värme och drivmedel ska 2025 vara minst 1300 GWh varav sol och vind ska stå för minst 100 GWh. År 2030 ska sol och vind stå för minst 150 GWh och biogas för minst 100 GWh.</p> <p><i>Lokala betyder inom det geografiska området plus Krafringens produktionsanläggningar inom fjärrvärm nätet Lund/Lomma/Eslöv. Restvärme ingår i definitionen av förnybart.</i></p>	<p>Huvudansvar: Byggnadsnämnden Kommunstyrelsen Ansvar: Servicenämnden Tekniska nämnden I samverkan med: Krafringen AB LKF AB LKP AB VA SYD</p>	<p>Tillsammans</p>
<p>3.6 Förebyggande klimatanpassning Den fysiska miljön i Lunds kommun ska utformas så att sårbarheten för risker kopplade till pågående klimatförändringar ska minska mellan 2021 och 2030.</p>	<p>Huvudansvar: Byggnadsnämnden Kommunstyrelsen Ansvar: Servicenämnden Tekniska nämnden I samverkan med: Krafringen AB LKF AB LKP AB VA SYD</p>	<p>Tillsammans</p>
<p>3.7 Beredskap för extrema väderhändelser Kommunkoncernens förmåga att hantera effekterna av extrema väderhändelser kopplade till värme, kyla och nederbörds mängd ska öka mellan 2021 och 2030.</p>	<p>Huvudansvar: Kommunstyrelsen Ansvar: Alla nämnder och styrelser I samverkan med: Krafringen LKF AB Sydvatten VA SYD Visit Lund</p>	<p>Kommunen</p>

Boende och närmiljö

År 2030 är Lunds kommun en föregångare och förebild inom hållbar stads- och landsbygdsutveckling.

Lund är en expansiv kommun i en växande region och står inför en omfattande utveckling. När Lund växer ska det ske på ett ansvarsfullt sätt.

Det finns flera styrdokument inom kommunkoncernen som berör hållbar stads- och landsbygdsutveckling. Översiktsplanen hanterar kommunens inriktning i dessa frågor på ett strategiskt plan. Den talar om hur mark, vatten och stadsmiljö ska användas, bevaras och utvecklas på kort och lång sikt. I samband med framtagandet av översiktsplanen ska nationella, regionala och lokala miljömål arbetas in. På så vis tar översiktsplanen in den ekologiska dimensionen och bidrar till att uppfylla målen i LundaEko. De kompletterar därmed varandra i kommunens strategiska miljö- och hållbarhetsarbete.

Utgångspunkten för hur ekologisk hållbarhet kopplas till en hållbar stadsutveckling handlar om hur den fysiska miljön planeras och utvecklas. Det kan handla om att trygga ekosystem, minska miljöpåverkan och gynna en hälsosam livsmiljö. Hur städer, tätorter, byar och bostadsområden är utformade påverkar hur vi arbetar, lever, umgås och förflyttar oss.

Lund är en av de äldsta städerna i Norden. Natur- och kulturvärden i landskapet och i bebyggelsemiljöer ska tas till vara, användas och utvecklas.

Kulturlandskapet med dess ängs- och betesmarker, dikesrenar, småvatten och åkerholmar är livsmiljöer för biologisk mångfald som måste värnas och utvecklas. Äldre byggnader är viktiga livsmiljöer för fåglar och fladdermöss.

Den bördigaste åkermarken i Sverige finns i Lund. Denna behöver skyddas för att säkra en långsiktig livsmedelsförsörjning. Mer byggnation behöver ske genom förtätning än genom exploatering av jordbruksmark. Förtätning kan dock innebära risk för att grundläggande ekosystemtjänster inte får förutsättningar att fungera tillfredställande. Detta kan orsaka problem med vattenhantering, värme, buller och luftföroreningar. Lunds kommun måste hantera målkonflikter och väl avvägda beslut behöver fattas löpande.

Områdets koppling till globala och nationella mål

Agenda 2030			Miljökvalitetsmål			
						
						

Delmål	Ansvar	Rådighet
<p>4.1 Byggande och förvaltning Lunds kommun har år 2030 etablerat sig som en föregångare inom cirkulärt och klimatneutralt byggande och anläggningsarbete. Utsläppen från byggsektorn ska halveras till 2025 och vara nettonoll 2030.</p> <p><i>Definitionen av nettonoll utgår från LFM30. Byggsektorn definieras som Modul A-D enligt EN-15978. Det innebär att utsläppen under hela livscykeln först ska minimeras, därefter kan negativa utsläpp tillämpas, även utanför kommungränsen. I sista hand kan kompensation genom undvikande av utsläpp användas.</i></p>	<p>Huvudansvar: Kommunstyrelsen Ansvar: Barn- och skolnämnden Byggnadsnämnden Kultur och fritidsnämnden Servicenämnden Tekniska nämnden Utbildningsnämnden Vård- och omsorgsnämnden I samverkan med: Kraftringen AB LKF AB LKP AB</p>	<p>Tillsammans</p>
<p>4.2 Buller och luft Lunds kommunorganisation strävar efter en god ljud- och luftmiljö som inte påverkar människors hälsa och den biologiska mångfalden negativt.</p>	<p>Huvudansvar: Kommunstyrelsen Ansvar: Alla nämnder I samverkan med: Kraftringen AB LKF AB LKP AB Visit Lund</p>	<p>Tillsammans</p>
<p>4.3 Strålning och ljusföroreningar Kommunen strävar efter att människor och biologisk mångfald inte påverkas negativt av strålning eller ljusföroreningar.</p> <p><i>Ljusförorening sker då överflödiga belysning används eller då ljusets riktning är ineffektiv och lyser upp mer än vad som är tänkt.</i></p>	<p>Huvudansvar: Kommunstyrelsen Ansvar: Byggnadsnämnden Servicenämnden Tekniska nämnden I samverkan med: Kraftringen AB LKF AB SYSAV VA SYD</p>	<p>Kommunen</p>
<p>4.4 Trafiksystemet Lunds kommun ska ha ett attraktivt, säkert och miljöanpassat väl utbyggt trafiksystem för fotgängare, cyklister, kollektivtrafik och fossilfria personbilar i och mellan tätorterna. I kommunen som helhet ska färdmedelsfördelningen gå mot tredjedelsmålet (max 33 procent bilresor).</p>	<p>Huvudansvar: Kommunstyrelsen Ansvar: Byggnadsnämnden Miljönämnden Serviceförvaltningen Tekniska nämnden I samverkan med: Kraftringen AB LKF AB LKP AB</p>	<p>Tillsammans</p>

Delmål	Ansvar	Rådighet
<p>4.5 Jordbruksmark Lunds kommun ska i framtida bebyggelseplanering först och främst utgå från att växa genom förtätning av befintlig bebyggd mark eller hårdgjorda ytor. Den högklassiga jordbruksmarken (klass åtta till tio) ska värnas och jordbruksmark bör inte tas i anspråk för ny bebyggelse.</p>	<p>Huvudansvar: Byggnadsnämnden Kommunstyrelsen Ansvar: Miljönämnden Tekniska nämnden</p>	<p>Tillsammans</p>
<p>4.6 Kulturvärden Lunds kulturhistoriska och arkitektoniska arv i form av värdefulla byggnader och bebyggelsemiljöer samt platser och landskap ska bevaras, användas, återanvändas och utvecklas.</p>	<p>Huvudansvar: Byggnadsnämnden Kommunstyrelsen Ansvar: Kultur- och Fritidsnämnden Servicenämnden Tekniska nämnden I samverkan med: Krafringen AB LKF AB LKP AB Visit Lund</p>	<p>Tillsammans</p>

Biologisk mångfald och ekosystemtjänster

År 2030 har Lunds kommun en rik biologisk mångfald, väl fungerande ekosystemtjänster och god tillgång till kvalitativa gröna miljöer.

En rik, livskraftig natur med väl fungerande ekosystem och stor biologisk mångfald utgör grunden för allt liv. Enligt den mellanstatliga plattformen för biologisk mångfald riskerar en miljon arter att försvinna de kommande decennierna. FN:s miljöprogram varnar för att jorden är på väg in i en sjätte massutrotning av arter. Väl fungerande ekosystem med en mångfald av växter och djur behöver yta för att kunna frodas. Landskapet delas upp av vägar och byggnader vilket gör det svårare för djur och växter att sprida sig. En väl fungerande grön infrastruktur behövs för att skapa sammanhang i landskapet.

Ekosystemtjänster är de olika nyttor som naturen förser oss människor med som rening av vatten, pollinering och möjlighet till rekreation. Biologisk mångfald behövs för att ekosystemen ska kunna leverera dessa tjänster. En mångfald av arter, variation inom arter och ekosystem ger motståndskraft och förmåga till anpassning. Överutnyttjande av naturens resurser och de pågående klimatförändringarna skadar ekosystemens förmåga att leverera dessa tjänster.

EU har antagit mål om att minst 30 procent av naturen i unionen ska vara skyddad. I den nya lag för restaurering av natur som föreslås för unionen finns bindande mål och skyldigheter för att förbättra naturens tillstånd i olika livsmiljöer. Åtgärderna ska senast 2030 omfatta minst 20 procent av EU:s land- och havsområden och senast 2050 alla ekosystem som behöver restaureras.

För tätorter talas det alltmer om målsättningen 3-30-300. Det innebär att en invånare ser minst tre träd från sin bostad och att samhällena har 30 procent krontäckning och att invånarna har max 300 meter till närmaste park.

Den biologiska mångfalden och ekosystemtjänsterna behöver skyddas, bevaras och utvecklas i Lunds kommun. Exploateringsstrycket är högt i kommun, vilket medför hård konkurrens om marken. Att möta dessa behov utan att överutnyttja naturen och försämra djurs och växters livsmiljöer är en utmaning.

Områdets koppling till globala och nationella mål

Agenda 2030			Miljö kvalitetsmål			
						
						

Delmål	Ansvar	Rådighet
<p>5.1 Ekosystemtjänster I Lunds kommun har olika ekosystemtjänster i tätortsmiljöer och på landsbygden säkrats och stärkts. Vid förlust av värdefulla ekosystemtjänster sker kompensation. Antalet naturbaserade lösningar ska öka.</p> <p><i>Naturbaserade lösningar är åtgärder för att skydda, utveckla eller skapa ekosystem med syfte att behålla och stärka ekosystemtjänster som bidrar till att lösa olika samhällsutmaningar samtidigt som biologisk mångfald och mänskligt välbefinnande främjas</i></p>	<p>Huvudansvar: Byggnadsnämnden Kommunstyrelsen Tekniska nämnden Ansvar: Barn och skolnämnden Servicenämnden Utbildningsnämnden I samverkan med: LKF AB</p>	<p>Tillsammans</p>
<p>5.2 Skyddad natur I Lunds kommun ska naturområden som får skydd i form av naturreservat, biotopskydd eller motsvarande kontinuerligt öka för att sträva efter att nå EU:s målsättningar för skyddad natur. Ytan allemansrättslig mark ska inte minska.</p> <p><i>Begreppet skyddad natur omfattar nationalparker, naturreservat, naturvårdsområden, Natura2000 områden samt biotopskyddsområden</i></p>	<p>Huvudansvar: Tekniska nämnden Ansvar: Byggnadsnämnden Kommunstyrelsen</p>	<p>Tillsammans</p>
<p>5.3 Grönblå infrastruktur För att stärka den biologiska mångfalden i stadsmiljö och på landsbygd ska grön och blå infrastruktur samt värdekärnor bevaras, utvecklas och utökas.</p> <p><i>Områden som kallas värdekärnor är sammanhängande mindre naturområden med höga naturvärden av en viss naturtyp, exempelvis gräsmark eller tallskog. En värdekärna har förutsättningar för höga naturvärden och en rik biologisk mångfald. Värdekärnors storlek kan variera. (definition Naturvårdsverket)</i></p>	<p>Huvudansvar: Byggnadsnämnden Tekniska nämnden Ansvar: Kommunstyrelsen Servicenämnden</p>	<p>Tillsammans</p>

Delmål	Ansvar	Rådighet
<p>5.4 Invasiva främmande arter Förekomsten av invasiva främmande arter ska minska i Lunds kommun. Kommunen ska inte tillåta nyetablering av främmande arter i kommunens parker, planteringar och grönområden som kan bli invasiva i Lunds kommun enligt Artdatabankens lista - hotkategori SE, HI och PH.</p> <p><i>ArtDatabankens risklista Klassificering av främmande arters effekter på biologisk mångfald i Sverige. SE Mycket hög risk, HI hög risk, PH Potentiell hög risk</i></p>	<p>Huvudansvar: Tekniska nämnden Ansvar: Byggnadsnämnden Kommunstyrelsen Miljönämnden Servicenämnden I samverkan med: LKF AB</p>	<p>Tillsammans</p>
<p>5.5 Tåktverksamhet Lunds kommun ska verka för att tåktverksamheter inte etableras eller utvidgas inom kommunens områden med värdefull natur. Om så sker ska den negativa påverkan kompenseras.</p> <p><i>Definition av värdefull natur: Nationalpark, Naturreservat statliga och kommunala, Naturvårdsområden, Djur- och växtskyddsområde, Vattenskyddsområde, Skogligt biotopskydd, Övriga biotopskydd, Naturminne, Natura 2000 områden (Fågelskydd) och art- och habitatdirektivet</i> (www.skyddadnatur.naturvardsverket.se)</p>	<p>Huvudansvar: Kommunstyrelsen Ansvar: Byggnadsnämnden Miljönämnden Tekniska nämnden</p>	<p>Tillsammans</p>

Yt- och grundvatten

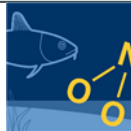

År 2030 är den ekologiska och kemiska statusen för Lunds kommuns vatten god. En trygg och motståndskraftig dricksvattenförsörjning har säkrats och skadliga utsläpp till vatten har minimerats

Vatten är en grundförutsättning för allt levande på jorden, och därmed också en förutsättning för människors hälsa och en hållbar utveckling. God vattentillgång är också en förutsättning för livsmedelsproduktion och brist på vatten kan orsaka olika konflikter. Enligt Länsstyrelsen Skåne har en rad vattenanknutna livsmiljöer förstörts eller skadats och arter minskat på grund av exploatering, rensningar, vattenuttag och bekämpningsmedel. Skydd av sjöar och vattendrag har inte prioriterats i tillräckligt hög grad.

Lunds kommun står inför stora utmaningar i olika vattenfrågor. Enligt EU:s ramdirektiv för vatten ska alla ytvatten (sjöar och vattendrag) uppnå god kemisk och ekologisk status och grundvattenförekomsterna ska uppnå god kemisk och kvantitativ status till målåret 2027. De största föroreningskällorna i både Höje å och Kävlingeåns avrinningsområde är kväve och fosfor från jordbruket, bekämpningsmedelsrester, reningsverk, enskilda avlopp och dagvatten. Vattendrag inom kommunen till exempel Höje å och Kävlingeån mynnar båda ut i Öresund. Detta innebär att även om kommunen inte har kust är kommunen delansvarig för föroreningar som hamnar i havet.

Lunds kommuns yt- och grundvatten behöver vård och skydd. Kommunen har en del i ansvaret att uppnå god status i yt- och grundvatten enligt EU:s vattendirektiv. Arbetet behöver genomföras genom samverkan, och många åtgärder behöver tas fram och verkställas för att uppnå delmålen i LundaEko. Det kan exempelvis ske genom att restaurera befintliga våtmarker och skapa nya mångfunktionella. Kommunen kan också genom ett aktivt arbete med markköp och skyddszoner bidra till att vi alla hushållar med våra vattenresurser och verkar för en cirkulär vattenanvändning.

Områdets koppling till globala och nationella mål

Agenda 2030			Miljökvalitetsmål		
					
					

Delmål	Ansvar	Rådighet
<p>6.1 Vattenvård Lunds kommun ska bedriva en aktiv vattenvård där vattendrag och multifunktionella våtmarker restaureras, åter- och nyskapas.</p>	<p>Huvudansvar: Tekniska nämnden Ansvar: Byggnadsnämnden Kommunstyrelsen Miljönämnden I samverkan med: Sydvatten VA SYD</p>	<p>Tillsammans</p>
<p>6.2 Skydda dricksvatten För att säkerställa tillgången på dricksvatten av god kvalitet även för kommande generationer ska Lunds kommuns yt- och grundvattenförekomster ha ett robust skydd.</p>	<p>Huvudansvar: Kommunstyrelsen Ansvar: Byggnadsnämnden Miljönämnden Tekniska nämnden I samverkan med: Sydvatten VA SYD</p>	<p>Tillsammans</p>
<p>6.3 Hushålla med vattenresurser Lunds kommun ska hushålla med vattenresurserna. Kommunen arbetar cirkulärt och uppmanar till vattenbesparingar.</p>	<p>Huvudansvar: Byggnadsnämnden Tekniska nämnden Ansvar: Kommunstyrelsen Servicenämnden I samverkan med: Sydvatten</p>	<p>Tillsammans</p>

Genomförande

Kommunstyrelsen har det kommunövergripande ansvaret för att samordna genomförande och uppföljning av LundaEko. Processbilden nedan (figur 2) visar den styrprocess i kommunen som säkerställer att LundaEko genomförs på ett effektivt sätt. Processen består av en huvudprocess (prioriterade områden och mål), stödprocesser (miljöledning, IT-system, samverkan och kommunikation) och delprocesser (relaterade styrdokument i kommunen).

Figur 2. Illustration över processen för att säkerställa att LundaEko genomförs på ett effektivt sätt.

Lunds kommuns nämnder och styrelser har ansvar för att genomföra LundaEko. Nämnder och styrelser ska utgå ifrån LundaEkos mål och delmål i den planeringsprocess som finns för att ta fram en ekonomi- och verksamhetsplan (EVP). På detta sätt integreras miljöfrågorna i verksamhetens planering, och kostnaderna för att uppnå målen i LundaEko kopplas till den interna budgetprocessen.

Miljöledningssystemet i kommunen utgör en stödprocess till LundaEko och till nämnders och styrelser ekonomi- och verksamhetsplanering. Miljöledningen är metoden för att arbeta systematiskt med LundaEko samt för att arbeta med andra planer inom kommunen, till exempel energiplan, avfallsplan och Lunds kemikalieplan, LundaKem.

Uppföljning, utvärdering och aktualisering

Uppföljning genomförs i januari varje år av angiven nämnd/styrelse i samverkan med kommunstyrelsen. Indikatorer som tas fram för att följa måluppfyllnad kommer under programtiden att uppdateras vid behov. Måluppfyllnad för LundaEko redovisas i en årlig hållbarhetsredovisning.

Under 2027 görs en fördjupad utvärdering av målen. År 2028 görs vid behov en aktualisering av programmet.

Kunskap, samverkan och innovation

I Lunds policy för hållbar utveckling (sida 2) anges att dess principer ska genomsyra LundaEko. Policyns principer med nyckelord som ledarskap, kunskap, transparens, dialog, engagemang och samverkan är viktiga förutsättningar för en omställning till en hållbar utveckling.

Tidsramen för att inte orsaka allvarliga oåterkalleliga konsekvenser för miljö och människa är mycket snäv. En enorm utveckling behöver därför ske på kort tid, vilket innebär att mänskligheten och Lundaborna behöver genomföra det kanske största samarbets- och innovationsprojektet i historisk tid. Krafttag och samarbetet behöver äga rum på såväl global, nationell, regional som lokal nivå.

Internt behöver kommunkoncernen säkerställa organisationens kapacitet samt skapa utrymme för innovation. Alla förtroendevalda och alla medarbetare behöver ha kunskap för att kunna bidra till den omställning som LundaEko pekar ut. Kommunkoncernen behöver också utveckla arbetet med kommunikation så att de som bor och verkar inom kommunen kan följa LundaEkoarbetet och på så sätt skapa engagemang, förtroende och stolthet.

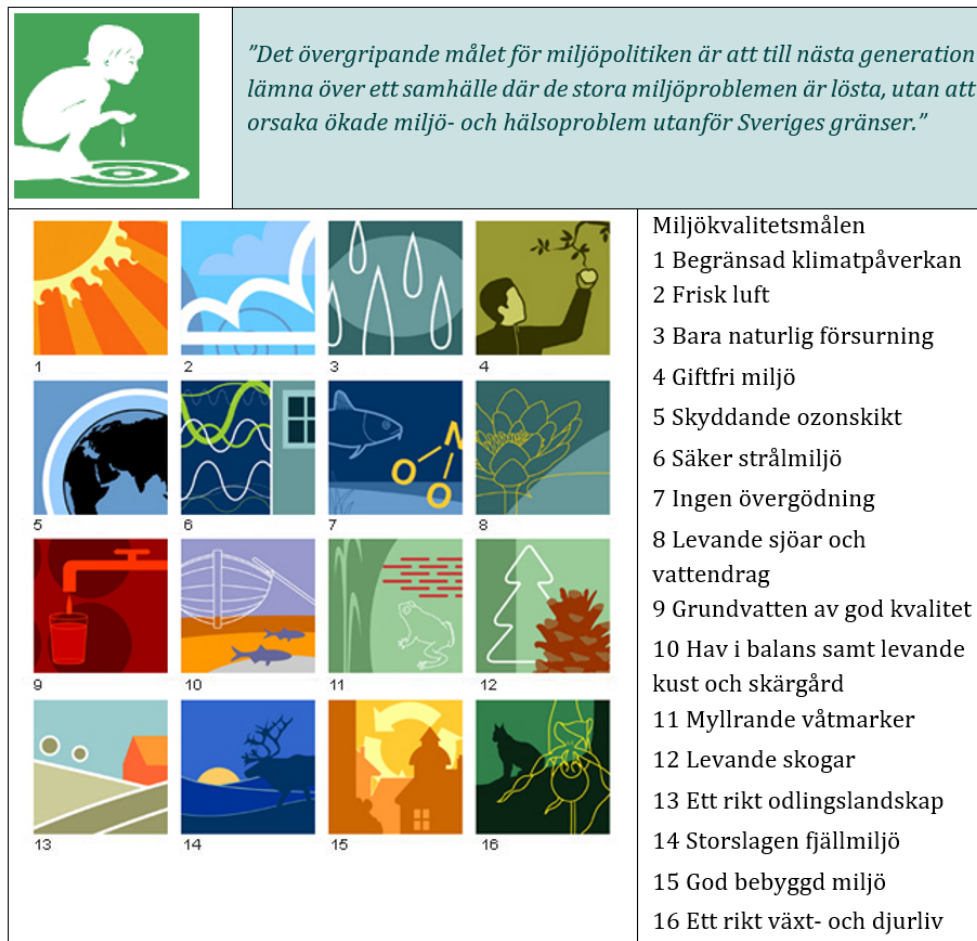
Lunds kommunkoncern har olika grad av rådighet i att nå mål och delmål i LundaEko (sidan 6), och majoriteten ska uppnås genom att flera samhällsaktörer agerar tillsammans. Olika typer av samverkansinitiativ behöver därför utvecklas med näringsliv, akademi och civilsamhälle. Lunds kommun behöver ta en aktiv roll i den samverkan och det kunskapsutbyte som behövs. I Lunds kommun finns det redan idag ett stort engagemang och många vill vara med och skapa omställningen till ett hållbart samhälle. Lunds kommun har länge förändrat världen genom framstående forskning och innovation. Nyttänkande och problemlösning är en stor del av Lunds identitet. Få kommuner i världen är därför bättre rustade än Lund för att på en lokal nivå realisera och driva utvecklingen.

Agenda 2030 och de svenska miljökvalitetsmålen är grunden i Lunds miljöarbete

Agenda 2030 för hållbar utveckling antogs av FN:s generalförsamling i september 2015. Den innebär att världens länder förbundit sig att gemensamt uppnå en ekonomiskt, miljömässigt och socialt hållbar utveckling till år 2030.

Agendan innehåller 17 mål, 169 delmål och 230 indikatorer som tillsammans kallas de globala målen. De 17 målen syftar till att utrota fattigdom och hunger, förverkliga de mänskliga rättigheterna för alla, uppnå jämställdhet och egenmakt för alla kvinnor och flickor samt säkerställa ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser. Regeringen har ambitionen att Sverige ska vara ledande i arbetet med att genomföra Agenda 2030 (Regeringsförklaringen, 10 september 2019).

Av de tre dimensionerna i Agenda 2030 är Sverige idag längst ifrån att nå målen för miljödimensionen. En god livsmiljö och tillgång till naturresurser samt fungerande ekosystem är grundläggande förutsättningar för att nå hållbarhet inom övriga dimensioner. Sveriges generationsmål och de tillhörande 16 miljökvalitetsmålen, etappmålen och preciseringarna hanterar den miljömässiga dimensionen i Agenda 2030 och beskriver de långsiktiga målen och inriktningen för Sveriges miljöpolitik (figur 3).

Figur 3. Sveriges generationsmål och de tillhörande 16 miljökvalitetsmålen. www.sverigesmiljomal.se

Miljökvalitetsmålen beslutades av riksdagen år 1999 och har sikte på 2030. De 16 miljökvalitetsmålen är betydligt mer preciserade när det gäller vilken miljö kvalitet som krävs för en god miljö i jämförelse med målen i Agenda 2030. Miljökvalitetsmålen är satta utifrån ett nationellt perspektiv och erbjuder en tydlig struktur för och konkretiserar miljöarbetet på nationell, regional och

lokal nivå. Att vi når målen är därför avgörande för genomförandet av Agenda 2030 i Sverige. Enligt agenda 2030-delegationens bedömning överensstämmer miljö kvalitetsmålen väl eller delvis med delmål i 12 av de 17 målen i agendan (figur 4).

